

Hoe tevreden is de Vlaming met de arbeids- en vrije tijd anno 2003?

Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, administratie Planning en Statistiek, VRIND 2003,¹ Brussel.

De survey 'Culturele verschuivingen in Vlaanderen', kortweg de APS-survey genaamd, is een meetinstrument dat in opdracht van de Vlaamse regering door de administratie Planning en Statistiek is ontwikkeld. Sinds 1996 wordt jaarlijks aan de hand van een face-to-face-enquête bij een representatief staal van de Vlaamse bevolking (1 500 personen tussen 18 en 85 jaar) gepeld naar de opvattingen, visies en verwachtingen van de Vlamingen. Zo wordt er bijvoorbeeld gevraagd naar het aantal uren betaald werk dat uitgeoefend wordt en de tevredenheid hierover. Ook wordt er gepolst naar de bereidheid om met wisselende uren te werken. Er wordt eveneens geïnformeerd naar de uren vrije tijd waarover men beschikt en de tevredenheid hieromtrent.²

Hoeveel arbeidstijd heeft de Vlaming?

Op basis van de APS-survey van 2003 kan er geraamd worden dat Vlamingen gemiddeld 39,3 uren per week werken. Voltijds zelfstandigen kloppen gemiddeld 57,4 uren per week en maximum 95 uren. Voltijds loontrekkenden presteren gemiddeld 39,6 uren en maximum 70 uren. Van de loontrekkende respondenten werkt 18,8% deeltijds en gemiddeld 23,4 uren per week. Bij de zelfstandigen arbeid 8,5% deeltijds en gemiddeld 21,8 uren per week.

Bijna negen op tien werkenden (89,1%) zegt tevreden te zijn met de arbeidsuren per week, ongeacht of men zelfstandig of loontrekker is.

Voor de meeste Vlamingen is het einde van de dagtaak op vijf minuten na voorspelbaar, maar voor een vierde varieert de afronding van de dagtaak van een uur tot meer. Dit laatste is vooral het geval voor zelfstandigen. Voor meer dan de helft van de zelfstandigen varieert het einde van de dagtaak met een uur of meer; bij niet-zelfstandigen is dat bij een op vijf het geval. De onvoorspelbaarheid van het einde van de dagtaak met een of meer uren weegt vooral op de goedstoestand van de loontrekkenden. Een derde van de loontrekkenden waarvan het einde van de dagtaak niet met minder dan een uur voorspelbaar is, drukt zich (heel) ontevreden uit over de werkdruk. Bij de vergelijkbare groep onder de zelfstandigen is dit een vierde.

Grotere onvoorspelbaarheid van de dagtaak betekent bij velen van deze groep ook werk mee naar huis nemen en meer ontevredenheid over de tijdsdruk. Circa 43% van de respondenten waarvan de dagtaak met een of meer uren kan uitlopen, neemt ook minstens een keer per week werk mee naar huis en 42% van dezelfde respondenten geeft aan ontevreden te zijn over de tijdsdruk. Maar overuren leiden niet automatisch tot ontevredenheid over het werk. Integendeel, de gemiddelde tevredenheidsscore is significant lager bij diegenen die nooit of zelden werk mee naar huis nemen dan bij de res-

pondenten die dit minstens een keer per maand doen of meer. De gemiddelde tevredenheidsscore met het werk blijkt zelfs het hoogst bij Vlamingen die minstens een maal per week werk mee naar huis nemen. Wellicht zijn dit hoger opgeleiden met meer verantwoordelijkheden en een grotere impact op de inhoud en organisatie van hun werk.

Er is reeds een zekere flexibiliteit bij de werkende Vlamingen op vlak van het tijdstip waarop betaalde arbeid wordt verricht. Zo blijkt uit de APS-survey van 2003 dat 54,7% uitsluitend werkt op weekdays tussen 7.00 uur en 19.00 uur. Dit wil zeggen dat er toch 45,3% ook op andere momenten aan het arbeiden is.

Op de vraag of men bereid is al dan niet met wisselende uren te werken geeft 53,9% van de respondenten (werkenden) een positief antwoord. Bij de loontrekkenden gaat het zelfs om 54%; bij de zelfstandigen om 50%. Opvallend is dat de voorkeur vooral uitgaat naar het werken in de vroege uurtjes. Vlamingen zijn blijkbaar liever 's avonds thuis. Op zaterdag werken kan nog net, maar 's zondags ziet men blijkbaar nog steeds als een rustdag (zie figuur 1).

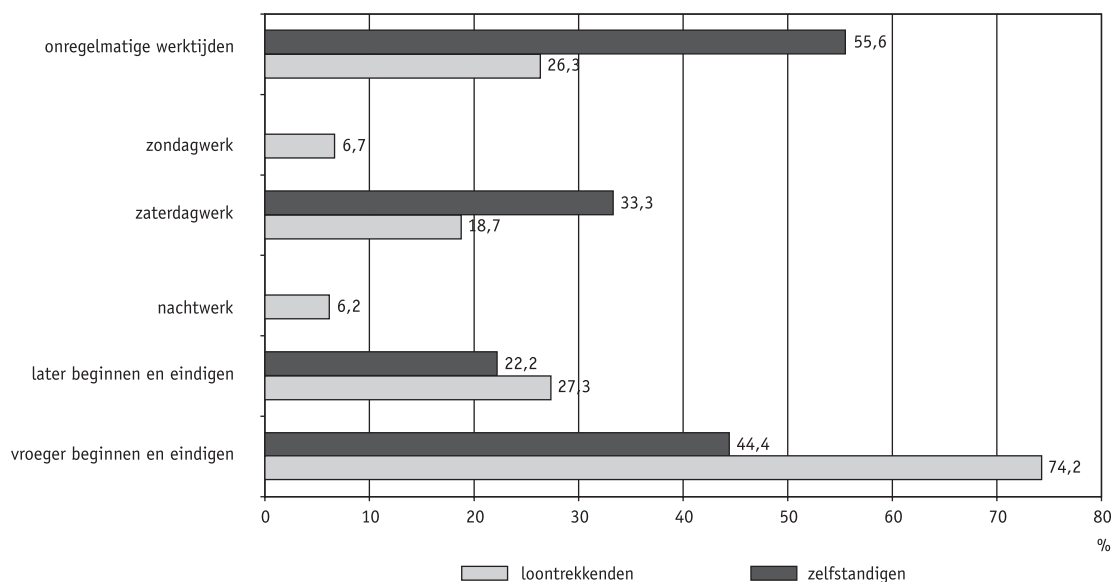
Hoeveel vrije tijd heeft de Vlaming?

Als men naast de tijd vereist voor betaald werk ook de tijd in rekening brengt die de Vlaming nodig heeft voor de verzorging van kinderen en huisgenoten, huishoudelijke taken en eten, persoonlijke verzorging en slapen, blijft het aantal uren vrije tijd over. Werkende Vlamingen zeggen over gemiddeld 2,5 uren vrije tijd te beschikken tijdens een werkdag; voor niet-werkenden komt dit op 5,2 uren. Zelfstandigen beschikken over gemiddeld 2 uren vrije tijd op een werkdag.

Er vallen nog een aantal verschillen te noteren. Zo hebben vrouwen minder vrije tijd dan mannen en dit zowel tijdens de weekdays als in het weekend. Zij beschikken over ruim 3,5 uren vrije tijd tijdens de week ten opzichte van 4 uren bij de mannen (zie figuur 2). In het weekend beschikken de dames over 6,2 uren (mannen: 7,3 uren). De leeftijdsgroep 25-44 jaar, die in het spitsuur van hun leven zit, heeft met 2,5 uren minder vrije tijd dan ouderen en jongeren. De 18-24-jarigen, waaronder nog een aantal studerende, beschikt over 3,8 uren vrije tijd. 75-plussers hebben met 7 uren een zee van vrije tijd. Lager opgeleiden hebben meer vrije tijd

Figuur 1.

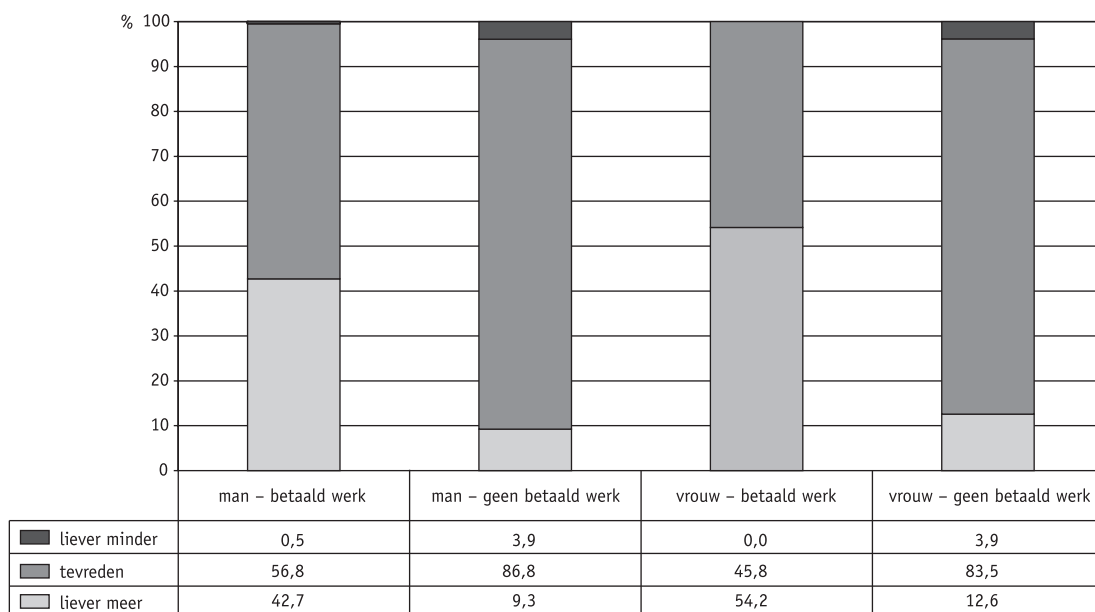
Bereidheid om met wisselende uren te werken, naar mogelijkheid, in % (Vlaams Gewest; 2003).

Bron: VRIND 2003.

Figuur 2.

Tevredenheid over vrije tijd tijdens een werkdag, naar geslacht en arbeidssituatie, in % (Vlaams Gewest; 2003).

Bron: VRIND 2003.

dan hoger opgeleiden: mensen zonder diploma of hoogstens een diploma lager onderwijs beschikken over 5,3 uren terwijl universitair geschoolden het met 2,9 uren moeten stellen.

Iets minder dan de helft van de Vlamingen met betaald werk zou liever over meer vrije tijd beschikken tijdens de werkweek. Zowel de zelfstandigen als de loontrekkers zitten hier op dezelfde golf- lengte. Meer dan de helft van de werkende vrouwen zou liever meer vrije tijd hebben; bij de mannen zijn er dat vier op tien. Tachtig procent van de ondervraagden die over geen betaald werk beschikken zijn tevreden met de vrije tijd tijdens de weekdag (zie figuur 2).

Myriam Vanweddingen
Administratie Planning en Statistiek
Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap

Noten

1. VRIND, het regionale indicatorenboek van de Vlaamse overheid, biedt jaarlijks naast informatie over de verschillende beleidsdomeinen ook een schets van de demografische ontwikkelingen, de macro-economische situatie van de Vlaamse economie in een internationale context en een beschrijving van de houding en gedragingen van Vlamingen ten aanzien van maatschappelijk relevante vraagstukken.
2. De gedrukte VRIND publicatie is te verkrijgen (15 euro voor editie 2003, vorige versies zijn gratis) bij de administratie Planning en Statistiek, Boudewijnlaan 30, 1000 Brussel, fax 02/553 58 08, e-mail caroline.temmerman@azf.vlaanderen.be.
 VRIND 2003 en een aantal vorige edities kunnen ook als PDF bestand geconsulteerd worden op de website van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap. U vindt daar tevens de cijferreeksen in de vorm van Excel tabellen (http://aps.vlaanderen.be/statistiek/publicaties/stat_Publicaties_vrind.htm).